

BIRÓ LAJOS

ÉLŐ KÖVEK

1Pt 2,5

A Péter apostol nevéhez kapcsolódó levél az elszórta élő zsidó-keresztényekhez íródott. Célja és tartalma: buzdítás és intés. Buzdítani akar állhatatosságra és hűségre az üldöztetések és szenvedések között: inteni a feddhetetlen életre és arra, hogy gyakorolni kell a keresztény erényeket.

Hogy ki e levél tulajdonképpeni szerzője végérvényesen még nincs eldöntve. Vannak, akik a Jézus tanítványát, Pétert tartják a levél szerzőjének, mások ezzel ellentétben azt a nézetet vallják, hogy, nem a Jézus tanítvány a szerző, csak azért írták oda a tanítvány nevét, hogy a levél értékét emelje és bekerülhessen a Bibliába.

Ez alkalommal nem áll szándékunkban eldönteni, hogy ki a szerző, hanem figyelmünk inkább azok felé az egyszerű, érthető, egyszeri hallásra is könnyen megjegyzendő sorok felé fordul, amelyeket beszédem alapjául választottam: „Ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házzá...”

Akik a Bibliát olvassák, észre vehették, hogy abban több helyen előfordul ez a kifejezés: *kő*.

Az élet könyvének már az első lapjain az egyik történet arról szól, hogy Jákóbnak, a kisebbik testvérnek menekülnie kell bátyja, Ézsau haragja elől. Az est beálltával egy hideg, kemény köre hajtja fejét. Elalszik és álmod lát. Álomképén át összekapcsolódik az ég a földdel s hallja az Úr szavát, ki így szól: „Ezt a földet, amelyen fekszel neked adom... én veled vagyok, megőrizlek téged akárhová mégy, és visszahozlak erre a földre“ (1 Móz 26,13—15). Álmából felébred s azt a követ, amelyen pihent olajjal keni meg, áldozatot mutat be rajta Istennek és fogadalmat tesz, hogyha békében visszatérhet, ez a hely számára Isten háza lesz s fölállította a követ: *emlékoszlopnak!*

A Sinai hegyen nehéz gondokba merülve áll az őszhajú próféta: Mózes. Mélyen gondolkodik. Néha egy-egy szót vés a kemény kőlapokra. Hosszú idő telik el míg kész a munkája s végig néz a törvénytáblákon, a kőbe vésett tizparancsolaton. Megnyugvással viszi művét népe elé és áldozatok között mutatja fel a parancsolatokkal tele írt köveket. Ezek a kövek egy nép számára *a bizonyság táblái és az összetartó erő lesz!*

Több évtizedes pusztai vándorlás után a nép Józsué vezetésével átkel a Jordán folyón. A vezérhez szólott Isten: jelölj ki minden törzsből

egy-egy férfit s a folyó közepéből válasszanak köveket emlékeztetőül. (Józs. 4,7). Ezek a kövek Isten tettének beszédes bizonyítékai lettek.

A keresztfán meghalt a Mester. Követői engedélyt kérnek s kapnak, hogy a keresztfáról a holttestet levehessék. Bebalzsamozzák, fehér gyolcsba fogják, egy sziklasírba helyezik el, a sírra követ hengerítenek. Ez a nehéz kő védője lesz a jézusi eszméknek.

Négyszáztizenhét évvel ezelőtt (1568. március 8—17.) a gyulafehérvári vitagyűlésről győztesen tér haza szülővárosába, Kolozsvárra, Dávid Ferenc. Hívei a város szélére vonulnak ki: Úgy fogadják a győztes prédikátort. A hagyomány szerint egy kerek köre áll, lelkesítő beszédet mond s beszéde hatására a város lakóinak nagy többsége áttér az ő vallására. Ez a kerek kő alapja, szegletköve lett az unitárius keresztény hitnek, vallásnak.

A „kerek kövön“ tartott beszéd után 11 évre egy ködös, hideg novemberi napon a dévai várbörtön kőfalára reszkető kezekkel karcolja fel Dávid Ferenc: „az igazságot útjában semmi sem fogja feltartóztatni...“

Többször volt alkalmam, hogy amikor valamelyik hívem új családi ház építésébe fogott, elmentem segíteni. Elcsodálkoztam a kőfalat rakó mesteremberen, hogy milyen különös gonddal választja meg a köveket, melyeket az alapba rak. Miért nem rakja úgy egymásután, ahogyan jönnek? — kérdeztem az egyik mestert? A válasza nagyon egyszerű volt, tiszta és világos: megvan minden kőnek a helye, a nagynak éppúgy, mint a kicsinek. Azokat a helyükre kell tenni, mert a ház erőssége, élettartama ettől függ.

A kő akkor válik értékesé, ha valami összeköti, összefogja s épületté lesz. Ez a valami a malter, ami a követ a kővel összeköti.

Minket keresztényeket, „élő köveket“ össze kell, hogy kössön a közös múlt, a közös út, a közös cél, a közös szándék, az egyetakarás, az együvértartozás: más szóval: a szeretet, a jézusi lelkület.

Nem szabad megfélemedkeznünk arról sem, hogy a kőnek lehet egy fékező, akadályozó, káros szerepe is.

Jézus korában s utána is a Bibliában olvashatunk arról a büntetési eljárásról, amelyiknek ez volt a neve: „megkövezés“. A bűnöst középre állították, s addig dobálták kövekkel, míg a szerencsétlen belehalt. Ilyen eset az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben István vértanú megkövezése (ApCsel 7,54—60).

Egy evezős versenyen két csapat vett részt. Az egyik, amelyik a különböző versenyeken sokszor győzött, a diadalát már előre biztosra vette. A verhetetlennek hitt csapat mégis csúfos vereséget szenvedett. Az egyik titkos ellenfél észrevétlenül a csónak aljára, a padlózat alá súlyos köveket rakott, s a csónak emiatt nem tudott a megszokott gyorsasággal haladni. A súlyos kövek visszatartották, fékeztek az előrehaladásban.

Íme van a kőnek káros hatása is. Minket is, „élő köveket“, sokszor visszatartottak és visszatartanak, fékeznek, akadályoznak, a gyűlölet, a bűnök, a gyarlóságok nehéz kövei.

Az elmondottak után könnyű leszűrni, megfogalmazni a tanulságokat és a tennivalókat:

Mindenekelőtt az első tanulság a Biblia szavaival szólva: rá kell ébrednünk arra, hogy mi mindannyian „élő kövek“ vagyunk. Kicsik

és nagyok, felnöttek és gyermekek, férfiak és nők, vezetők és beosztottak egyaránt „élő kövek“! Az ember, mint Isten teremtménye és munkatársa „élő kő“, nem holt anyag: van helye és tennivalója.

Ebből következik a második tanulság, az hogy célunk nem lehet más, szebb, magasztosabb, emberibb, mint felépülni „lelki házzá.“ Ez annyit jelent, mint önmegvalósítás, önkifejtés.

Gyűlölet, harag, széthúzás, gyarlóság ne verjen éket ember és ember, szív és szív közé, hanem minket „élő köveket“ a szeretet áldott, összekötő „malterje“ fogjon össze, hogy lelki házzá“ épülhessünk. Ott ahol élünk, dolgozunk, ahová állítottunk, eszünkkel, kezünkkel, szívünkkel, tetteinkkel „élő kövek“-ként épülünk fel „lelki házzá“. Ugyanezeket a gondolatokat faragta rimbe a költő is, amikor sorain keresztül így üzen: „Mélységből — magasba, mi vagyunk a lépcső, / Mi vagyunk a bástya, márvány és az ék-kő; / Velünk zengő vihar, tenger vívnek harcot, / Belőlünk az Isten farag Jézus-arcot! /“ Ámen.

SZÁSZ FERENC

A NAGY PARANCSOLAT (1.)

Mk 12,28—34

Arra a mindnyájunkat érintő kérdésre próbálok feleletet adni, hogy mit jelent ma unitárius kereszténynek lenni? Hit- és életfelfogásunk tartalmát szeretném felmérni, feleleveníteni. Úgy érzem, ez a feladat kötelesség és nem túr halogatást: a ma, amely azzá teszi, a jövő évezred hajnala. Létünkről van szó: van-e, lesz-e helyünk a szellemi élet eljövendő évezredében? Ha a hívő ember a végső, a nagy kérdésekre akar választ találni, óhatatlanul ismét fel kell fedeznie a gondolkodásnak azt a régi ismert törvényszerűségét, hogy a világ és az ember létének titka csak úgy fejthető fel, ha egy olyan igazságból indulunk ki, amely annyira nyilvánvaló, hogy nem férhet hozzá kétség, nem kíván bizonyítást. Hogy „kimozdíthassuk“ sarkából a világot, előbb meg kell találnunk annak legszilárdabb pontját. A legismertebb ilyen „szilárd pont“ a descartes-i „gondolkodom, tehát vagyok“ axióma. Amit értelmünk és hitünk számára Descartes tételénél is nyilvánvalóbbnak és egyértelműbbnek érzek, az az, hogy ember voltunkban részei vagyunk a világnak. Ennél nyilvánvalóbb és egyszerűbb igazságot nem ismerek. Arra, hogy e világ részei vagyunk, határaink korlátozottsága, az az érzékeny és állandóan változó tapadási felület, melyen át a világgal érintkezünk, már azelőtt ráébredt, mielőtt gondolkodni tudnánk. Az önmaga és a világ közti határ az élettelen világban néma; az élő világban azonban az ösztön, majd a tudatosság nyelvén megszólal, beszélni kezd. Az ember, tudomásunk szerint, az egyetlen lény, akiben a világ megosztottsága tudatosodott, s aki rész mivoltából kiindulva az egész sejtelmén át annak valóságáig is eljutott s ezt hitével és értelmével elfogadja és